

[*Współczesne dylematy suwerenności*]

JAMES A. CAPORASO

15 **Zmiany w porządku westfalskim: terytorium, władze publiczne oraz suwerenność**

Trudność badania zmian w systemie międzynarodowym wynika z wysoce abstrakcyjnej natury zasadniczych koncepcji, z dychotomicznych początków wielu z kluczowych zmiennych oraz ze zbyt ogólnego charakteru wielu pojęć. Autor podejmuje próbę objaśnienia kluczowych dla porządku westfalskiego koncepcji – władzy, suwerenności, terytorialności i obywatelstwa. Pokazuje, jak funkcjonują razem jako spójna całość i jako część ogólnej koncepcji porządku westfalskiego. Wynika z tego, że zmiany w porządku westfalskim są nie tyle konsekwencją zmian zachodzących w koncepcjach składowych, ile zmian w relacjach pomiędzy nimi.

STEPHEN D. KRASNER

6I **Naruszanie modelu westfalskiego**

Pokój westfalski uważa się za początek nowoczesnego systemu międzynarodowego, złożonego z niepodległych państw. Jednakże, jak pokazuje niniejszy artykuł, model westfalski, oparty na zasadach autonomii i terytorium, nigdy nie opisywał trafnie wielu tworów, którym nadano miano państw. Co więcej, trwałą cechą środowiska międzynarodowego było naruszanie modelu westfalskiego. Autor wyjaśnia mechanizmy łamania zasad terytorialności i autonomiczności – konwencje, umowy, przymus i narzucanie. Następnie analizuje powody, dla których model westfalski mimo wszystko się utrzymał. Przekonuje także, że uznanie kruchości modelu westfalskiego byłoby konstruktywne nie tylko dlatego, że naruszanie jego zasad i tak będzie miało miejsce, ale także dlatego, że jest to czasami najlepszy sposób osiągnięcia pokoju i stabilizacji.

[*Polityka zagraniczna Obamy – próba bilansu*]

JAN TOKARSKI

225 „Zmiana” po roku, rok po „zmianie”

Od zaprzysiężenia Baracka Obamy minęły prawie dwa lata. Jest to dobry moment, by spróbować w sposób możliwie syntetyczny i usystematyzowany ocenić ten okres i odpowiedzieć na kilka istotnych pytań. To, które chciałbym uczynić osią niniejszego eseju, brzmi: czy zapowiadana przez pierwszego czarnoskórego prezydenta w historii USA „zmiana” faktycznie miała miejsce, szczególnie w obszarze polityki międzynarodowej? Czy w sposób wyraźny widać już, że polityka Obamy w porównaniu z polityką Busha stanowi jakąś istotną odmianę? Na czym polega owa zmiana? Jakie są jej teoretyczne fundamenty? Aby się o tym przekonać, musimy zderzyć prowadzoną przez Obamę politykę z doktryną Busha i w ten sposób spróbować określić podstawowe różnice między nimi.

[*Historia myśli europejskiej*]

PIOTR KOSMALA

247 **Uczeń i Mistrz. Krzysztofa Skubiszewskiego i Władysława Studnickiego spotkanie w okupowanej Warszawie**

Zmarły niedawno prof. Krzysztof Skubiszewski w marcu 1996 roku brał udział w konwersatorium Centrum Stosunków Międzynarodowych, poświęconym stosunkom polsko-niemieckim. Otwierając je, zdecydował się oddać publiczny hołd osobie Władysława Studnickiego – postaci nieco dziś zapomnianej, a może wręcz z premedytacją pomijanej, a przecież będącej jednym z faktycznych twórców odrodzonej po czasach zaborów Polski. W ten sposób powracał do czasów okupacji niemieckiej, do pewnego mieszkania na warszawskiej Ochocie i do spotkań, które ukształtowały światopogląd oraz drogę życiową pierwszego ministra spraw zagranicznych odrodzonej raz wtórej Rzeczypospolitej.

